CARTEA SPORTIVĂ
SPORTUL ÎN CĂRȚI

Acad. Iorgu Iordan: „DEVENISEM UN SPORTIV AUTENTIC"

Pasiunea pentru „joacă" a celebrului filolog — destăinuită în „Memoriile" sale

Nu ne întîlnim prea des cu împrejurarea ca savanții să-și destăinuie începuturile sportive, cei mai mulți considerînd această activitate prea puțin importantă în anii lor de formare. Iată de ce salutăm cu entuziasm primul volum de **„Memorii"** (Editura Eminescu) al academicianului **Iorgu Iordan** în care abundă referirile la deprinderile sale sportive din copilărie și pînă mult mai tîrziu. Celebrul filolog subliniază de la început **„dragostea mea pentru joacă"**, arătînd și urmările acestei preferințe, manifestată în bătutul mingilor din cîrpe, în înălțatul smeielor, la înot sau „datul pe gheață", în îndelungi drumeții sau chiar la jucatul tenisului. **„Toate aceste jocuri, — scrie** respectatul academician — **practicate fără întrerupere și cu tot entuziasmul, au contribuit enorm la dezvoltarea mea sub toate aspectele. Dacă cea fizică era firească, nu mai puțin importantă, ca să nu spun chiar mai importantă. a fost cea spirituală... Jocurile amintite mi-au format, fără să-mi dau seama, curajul moral... Acest antrenament, fizic și spiritual, pe care l-am dobîndit în copilărie și adolescență, și-a păstrat, în bună măsură, efectele și după ce vreme îndelungată n-am mai practicat jocuri propriu-zise".** Parcurgînd pagini întregi consacrate pasiunii pentru joacă, înțelegem de ce eruditul cercetător — care și-a confecționat acasă „paralele" pentru exerciții de gimnastică și deprindea „tehnica săritului în riu de pe pod" — zice într-un loc **„slăbiciunea mea pentru sport"**, cu deplină justificare.

Dintre toate disciplinele în care și-a încercat puterile, avem impresia că popicele l-au atras cel mai mult. Mărturie stă și pasajul următor: **„Cum ograda casei noastre era destul de spațioasă... am putut organiza un joc de popice, foarte rudimentar, firește, dar îndestulător pentru dorința noastră de mișcare. Nu jucam, se înțelege, singur, și unii colegi, care nu locuiau prea aproape de mine, se arătau bucuroși să-mi fie parteneri. Pentru acest joc am avut totdeauna o mare slăbiciune. Mi se părea că el corespundea în cel mai înalt grad unei înclinații naturale a mele, care se manifesta și la jocul cu țurca. precum și la «ochitul» vrăbiilor. Este vorba de plăcerea pe care o simțeam să «azvîrl» în ceva, indiferent cu ce, pentru a-l nimeri. Și nu a azvîrli și a nimeri oricum, ci cu meșteșug, ca să nu spun cu artă. Cred că la baza acestei plăceri stătea necesitatea de a fi precis și exact în tot ce făceam, legată de aceea care mă împingea spre ordine și disciplină".** Mai tîrziu, în timpul studenției, la Iași, frecventa sălile de popice de la „Turnverein": **„Aveam acces și eu, dată fiind reputația de bun popicar. Nu-mi plăcea însă jocul «cu figuri», la care conta nu numărul de popice răsturnate din trei bătăi. ci «figurile», în sensul că, de pildă, lovirea numai a «popii»** (cel din mijloc) însemna, dacă mai țin bine minte, **26 de puncte** (maximum), **și tot așa cu alte combinații, pe care le-am uitat. Acest mod de a juca semăna puțin cu biliardul: bila putea atinge banda, chiar de mai multe ori, fiindcă altfel nu era posibil să se atingă un anumit popic sau un anumit grup. Eu socoteam jocul obișnuit («șnur și fără bandă», cum se spunea atunci) superior, artistic vorbind: să trimiți bila direct unde trebuie și să nu dai greș. Era, probabil, o «teorie» ad-hoc, valabilă numai pentru mine".** Nu — îi asigurăm pe veneratul profesor — nu era o opinie pentru sine, ci o opțiune logică: pentru atîta pricepere și pasiune, Federația română de popice l-ar putea alege pe acad. Iorgu Iordan președinte de onoare! (Să mai amintim că printre primele sale acțiuni. ca tînăr profesor de liceu, la Pomîrla, a fost „organizarea" unei popicării „într-o parte mai ferită a curții liceului").

După atîtea preferințe sportive, nu e de mirare că autorul **„Memoriilor"** se caracterizează singur astfel: **„Între cele două războaie, am devenit în modul cel mai firesc un sportiv autentic, foarte modest, bineînțeles în ce privește performanțele, dar cu rezultate, pentru sănătate, nu mai puțin importante, dacă nu și mai importante, decît ale sportivilor profesioniști".** Un mai sincer și mai eficace compliment pentru sport nici că se putea!

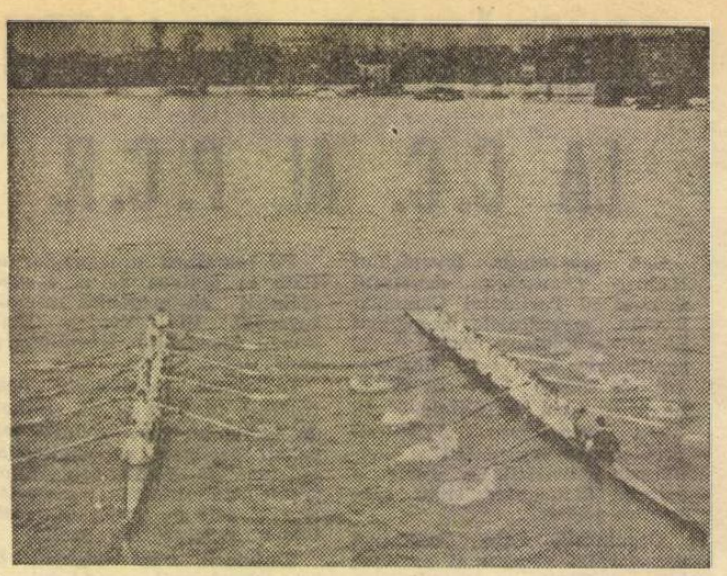

MECIUL DE CANOTAJ OXFORD – CAMBRIDGE

văzut de Mircea Malița ca o analogie sport – știință

Și în ultimul său volum cuprinzînd nu note, ci meditații de călătorie, **Mircea Malița** — fără a fi un „fan" al sportului — îi remarcă subtil prezența acolo unde-l întîlnește, dar mai ales acolo unde semnificația actului fizic trece în domeniul valorilor spirituale. Nu-i deci de mirare că în **„Zidul și iedera"** (Ed. Cartea Românească), în capitolul intitulat criptic **„Oxbridge"**, găsim înțelesuri noi pentru **„culmea canotajului academic"** (după cum se va vedea în pasajul pe care-l cităm).

„Oxford și Cambridge sînt cele două mari și străvechi universități ale Angliei, așezate față de Londra la cîteva ore de drum cu mașina, prima spre vest, spre centrul Angliei, a doua spre nord. Competiția între cele două universități este de notorietate mondială. Ele sînt veșnic în întrecere în toate domeniile, dintre care cel mai spectaculos este, fără îndoială, faimoasa competiție anuală de canotaj. Conferința la care participam la Cambridge s-a întrerupt la ora patru, pentru ca toată lumea să vadă concursul desfășurat pe riul Cam. Am înțeles că aproape toată Anglia stătea la acea oră în fața televizorului...

A te întrece timp de șapte secole în sînul unei culturi, a concura veșnic și a veghea la izbînzile celuilalt este, fără îndoială, un puternic resort pentru a atinge excelența. Cultura nu funcționează fără mai mulți poli, după cum curentul electric nu curge fără diferență de potențial. Ca orice universitate, fiecare în parte ar constitui o instituție de fixare a standardelor, dar, luate împreună, au format o singură instituție de ameliorare a lor. Terenurile mari de sport și locul deosebit ocupat de educația fizică în formarea tinerelor generații britanice te trimit cu gîndul la analogia între sport și știință. În ambele, joacă un rol important mîndria și ambiția echipei. În ambele, există obsesia depășirii rezultatelor cunoscute, în ambele, contează dîrzenia, corectitudinea, antrenamentul nelimitat. Publicul diferă în oarecare măsură, iar scorurile în știință nu sînt atît de clare ca în sport. Întreținînd atmosfera de joc intelectual perpetuu în viața culturală și științifică a Angliei, cele două instituții sînt gîndite astăzi de public împreună. Un singur termen le desemnează — negeografic și neadministrativ —, luînd cîte o silabă de la fiecare: ox-bridge, *într-un mod cu atît mai îndreptățit, cu cît și ford și* bridge *înseamnă trecere peste apă".*

MARII PERFORMERI AI SECOLULUI

S-au numit și Emil Racoviță, Fridtjof Nansen sau Saint-Exupéry!

Cu o frumoasă stăruință, **Dorin Almășan** întocmește a doua sa colecție de **„eroi contemporani"**, intitulată de astă dată **„Cutezători ai secolului XX"** (Editura Dacia). Eroii săi, **„cuceritori de necunoscut"**, sînt **„neliniștiții acestui veac"**, sînt idolii săi din copilărie sau de mai tîrziu. Ca și în volumul anterior, vom regăsi aici adevărați performeri (cu precizarea că niciodată rezultatele lor n-au fost pur fizice). Omul de știință **Emil Racoviță** deschide pîrtie spre turismul speologic; cercetătorul polar **Fridtjof Nansen** face apologia schiului; cei doi **Piccard**, tată și fiu, sondează stratosfera și abisul acvatic; **Antoine de Saint-Exupéry** unește pana cu elicea, vrînd parcă să-l confirme pe Heraclit: **„Omul este fiul obstacolului"; Valentina Tereșkova** a ajuns în Cosmos trecînd prin sala de gimnastică. Din carte nu lipsesc sportivii înșiși. Cei doi **Campbell**, tată (Malcolm) și fiu (Donald), porniți în căutarea sublimei aventuri, pilotează **„Pasărea albastră"** spre viteze mereu mai amețitoare. Sau iată-l pe **Walter Bonatti, „alpinistul care s-a întors întotdeauna"**, cuceritor solitar sau „în coardă" al atîtor „direttissime" pe munții lumii, din Alpi în Himalaya. Da, cutezători cu toții! Cu noul său florilegiu printre **„marii performeri ai secolului"** Dorin Almășan ne trimite de la Cluj-Napoca o izbutită contribuție la opera de educare morală a tineretului țării.

SĂ CUNOAȘTEM OAMENII ȘI FRUMUSEȚILE PATRIEI

„ȚARA DE SUB SEMNUL ANCOREI"

Consecventă în a prezenta frumusețile patriei, Editura Sport-Turism scoate de sub tipar, în mult solicitata colecție **„Cîntarea României"**, un nou volum: **„Țara de sub semnul ancorei"** de **Nicolae Fătu** — dedicat, după cum mărturisește autorul **„tuturor acestor bărbați și femei prin brațele cărora străvechiul pămînt românesc dinspre Marea cea Mare își trece prezentul de biruință în străducirea viitorului** hotărît...", deci acelora care l iesc și muncesc pe meleagurile Dobrogei. Cartea este departe de a fi un simplu „ghid" cu date și imagini. Ea se constituie într-o caldă călăuză, care te poartă pe acest tărîm de neclintită statornicie a ființei noastre. Este o carte ce trebuie citită și nu povestită, așa cum aceste meleaguri trebuie străbătute pe îndelete și nu văzute în... frumoase ilustrate.

CATALOGUL PILOȚILOR CELEBRI

„CAVALERII RISCULUI" PE PISTELE DE AUTOMOBILISM ALE LUMII

În ultimii 27 de ani 15 piloți și-au împărțit titlurile de campioni mondiali de automobilism. Aceste celebrități ale curselor de formula I, acești **„cuceritori ai utilului"**, de la Juan Manuel Fangio pînă la James Hunt și de la Jim Clark pînă la Niki Lauda, figurează, cu biografiile lor intense și (din păcate) uneori scurte, în noua carte pe care ne-o oferă colegul nostru de breaslă **Dumitru Lazăr: „Cavalerii riscului"**, apărută recent în Editura Sport-Turism. Colecția de **„piloți, mașini și curse celebre"** (cum se subintitulează volumul) poartă marca seriozității autorului, cuprinde bogăția zestrei sale documentare și are meritul de a fi atacat un subiect modern, am zice chiar de perspectivă, dacă ne gîndim la tendințele tehnicizante ale zilelor noastre. Cu bună știință (la propriu și la figurat), Dumitru Lazăr ne introduce în lumea plină de zbucium și zgomot a curselor automobilistice, ne face cunoștință cu maeștri ai **„turnirurilor timpurilor moderne"** ca Jackie Stewart sau Emerson Fittipaldi. Retrăim, odată cu ei, marile momente de tensiune ale întrecerilor pe patru roți, în care viața piloților atîrnă adesea de un fir de păr sau, mai precis spus, de propria lor iscusință. Jim Clark poate declara: **„Viața alergătorilor de curse este periculoasă și cu cît devine mai intensă cu atît probabilitatea de accident se mărește"**; dar replica lui James Hunt (pe care autorul ar fi vrut-o în chip de motto) sună mai realist (și oricum mai optimist): **„Cea mai mare victorie a mea va fi aceea de a ajunge să spun adio curselor, viu și nevătămat"!**

„HOMO LUDENS" ÎNTRE CULTURĂ ȘI SPORT

De la „omul care se joacă" la „agonul spectacular"

Pentru toți cei ce iubim sportul și-i deșelenim cărările spre tărîmul culturii, apariția în tălmăcire românească a operei eseistului olandez **Johan Huizinga** este un eveniment. **„Homo ludens"** (Editura Univers) aduce în lume, după **homo sapiens** și **homo faber**, un concept nou, ridicînd **„omul care se joacă"** la rangul unui component al culturii. Sau, ca să respectăm intenția autorului, el a încercat să integreze **„noțiunea de joc în aceea de cultură".** Pentru Huizinga, jocul (pe care-l consideră mai vechi decît cultura) depășește limitele unei activități pur fizice. Trecînd apoi în revistă jocul, în limbile lumii, în relație cu justiția și războiul, cu înțelepciunea și poezia, cu imaginația și arta, Huizinga poate conchide că **„civilizația umană se naște și se dezvoltă în joc și ca joc".** Dar tocmai în momentul în care ne dădea iluzia că toate valențele spiritului ludic pot fi transferate și asupra actului sportiv (ca manifestare de vîrf a jocului), autorul — considerînd intervenția socialului drept un motiv de înstrăinare — refuză sportului din zilele noastre calitatea de joc. Constatînd că **„jocul a devenit serios"**, autorul crede că în sport **„vechiul factor ludic s-a stins".** În acest sens, francezul Roger Caillois, în „Jocuri și oameni" (volum ce s-ar cere, de asemenea, tălmăcit în românește), mai aproape de epoca sportului competițional, incorporează **„agonul spectacular"** în categoria jocului. Huizinga este tentat, de asemenea, să nege sportului dreptul la un loc în sistemul valorilor culturale. Aici am putea întreba — odată cu cercetătorul Florian Georgescu: de ce Discobolul lui Miron este cultură spirituală, iar modelul acestuia, atletul care l-a inspirat pe artist, creație a unui îndelungat exercițiu fizic, n-ar aparține sferei culturii? Dincolo de aceste observații, să subliniem că pentru toți cercetătorii fenomenului sportiv, „Homo ludens" (în excelenta traducere a lui **H. R. Radian**) rămîne o carte de căpătîi. La aceasta se adaugă și cuprinzătoarea prefață a tînărului filosof **Gabriel Liiceanu**, aplecat asupra acestei **„încercări de determinare a elementului ludic al culturii"** cu înțelegerea pe care i-a dat-o practicarea sportului, pe căile halterofiliei și ciclismului amator.

O disciplină nouă: GIMNASTICA ACROBATICĂ

Disciplină relativ nouă, gimnastica acrobatică se înscrie printre preferințele tinerilor, adepții acestui sport al frumuseții și curajului, al echilibrului psiho-fizic, al tenacității și armoniei corporale, devenind mereu mai numeroși. Ca urmare, acum doi ani a fost constituită federația internațională. Iată de ce apariția volumului **„Gimnastica acrobatică"** (Ed. Sport-Turism), semnat de **Ion Tudusciuc**, reprezintă o utilă și merituoasă contribuție la sistematizarea unor teme specifice antrenamentului în acest sport cu un important rol formativ-educativ. Noțiunile teoretice, susținute de numeroase desene explicative, fac din lucrarea amintită un îndreptar în pregătirea sportivilor, în îmbunătățirea continuă a performanțelor în această disciplină.

VOM CITI ÎN CURÎND...

Editura Sport-Turism programează, pînă la sfîrșitul anului, apariția unor noi lucrări. Dintr-o listă mai lungă am reținut:

● **SPORT: Am dat mîna cu ei...** — V. Bănciulescu; **Montreal '76, Olimpiada Nadiei Comăneci** — R. Vilara; album **„Nadia Comăneci"; De ți-ar spune poarta mea...** — G. Mihalache; **Secretele marilor maeștri** — C. Ștefaniu; **Dezvoltarea calităților motrice** — Gh. Mitra, Al. Mogoș; **Lecții de educație fizică în sala de clasă** — D. Guțiu; **Sportul de masă în licee și școli profesionale** — S. Todea, G. Popescu; **Fotbal** — V. Stănculescu; manuale: **Scrimă, Tenis de masă.**

● **TURISM:** seria „Mici îndreptare turistice" — **Rădăuți, Vatra Dornei, Fălticeni;** seria „Munții noștri" — **Munții Căpățînei;** seria „Ghiduri județene" — **Prahova.**

● **BELETRISTICĂ: O lume pentru toți** — Violeta Zamfirescu; **Pe urmele lui Eminescu** — Augustin Z.N. Pop; **Numai pentru pescari și vînători** — I. Dumitrescu, cu caricaturi de Matty; **De la portulan la vederea turistică** — A. Cornea.

Pagină realizată de **Victor BĂNCIULESCU** și **Em. FÂNTÂNEANU**